

WYMAGANIA EDUKACYJNE I PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII W KLASIE V

**Podręcznik: „Planeta Nowa – podręcznik do geografii dla klasy V szkoły podstawowej”
Autorzy: F. Szlajfer, Z. Zaniewicz, T. Rachwał, Z. Malarz, Wyd. Nowa Era**

Atlas: Polska, kontynenty, świat – atlas geograficzny dla uczniów klas 5-8, Wyd. Nowa Era

Poziomy wymagań:

- konieczne – obejmują wiadomości i umiejętności, które umożliwiają uczniowi świadomy udział w lekcji, a także wykonywanie przez ucznia prostych zadań związanych z życiem codziennym;
- podstawowe- określają wiadomości i umiejętności ważne i najbardziej uniwersalne, stosunkowo łatwe do opanowania i użyteczne w życiu codziennym oraz niezbędne do kontynuowania nauki na wyższych poziomach;
- rozszerzające – dotyczą wiadomości i umiejętności trudniejszych, wspierających tematy podstawowe. Pośrednio mogą być użyteczne w pozaszkolnej działalności ucznia;
- dopełniające – zakładają opanowanie treści podstawy programowej kształcenia ogólnego z geografii zawarte w wymaganiach koniecznych, podstawowych, rozszerzających i dopełniających. Określają wiadomości i umiejętności trudne do przyswojenia, złożone oraz o charakterze problemowym.
- wykraczające - obejmują w całości treści podstawy programowej kształcenia ogólnego z geografii zawarte w wymaganiach koniecznych, podstawowych, rozszerzających, dopełniających i wykraczających. Dotyczą zagadnień szczególnie złożonych i twórczych naukowo.

Kryteria stopni szkolnych:

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

- opanował w całości treści wykraczające, potrafi je selekcjonować i hierarchizować, samodzielnie analizuje i interpretuje zjawiska geograficzne, ocenia i wyciąga wnioski na podstawie materiałów źródłowych, samodzielnie rozwiązuje postawione mu problemy, proponuje rozwiązania nietypowe, posiada umiejętność myślenia geograficznego, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia lub
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

- opanował treści dopełniające, potrafi samodzielnie interpretować zjawiska oraz bronić swych poglądów;
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne lub praktyczne ujęte programem nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach
- sprawnie posługuje się terminologią geograficzną oraz mapami geograficznymi, umiejętnie ocenia, interpretuje i analizuje zjawiska geograficzne, dostrzega związki i zależności zachodzące w środowisku geograficznym, posiada zdolność myślenia geograficznego.

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił treści rozszerzające, właściwie stosuje terminologię przedmiotową, aktywnie uczestniczy w zajęciach oraz stosuje wiadomości w sytuacjach typowych wg wzorów znanych z lekcji i podręcznika, a także rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem poznanych metod. Ponadto samodzielnie pracuje z podręcznikiem i materiałami źródłowymi.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości podstawowe i z niewielką pomocą nauczyciela potrafi rozwiązać podstawowe problemy. Analizuje podstawowe zależności, próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowiska.

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił treści konieczne, z pomocą nauczyciela jest w stanie nadrobić braki w podstawowych umiejętnościach;
- rozwiązuje (wykonuje) zadania teoretyczne lub praktyczne typowe o niewielkim stopniu trudności

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności w zakresie wymagań koniecznych, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu
- nie jest w stanie rozwiązać (wykonać) zadań o niewielkim (elementarnym) stopniu trudności
- nie potrafi korzystać z mapy, zlokalizować głównych obiektów geograficznych na mapie, błędnie analizuje zjawiska geograficzne

Formy bieżącego sprawdzania postępów ucznia.

	Forma	Zakres treści	Częstotliwość	Zasady
Prace pisemne	sprawdziany pisemne (trwające 30 min lub dłużej)	<ul style="list-style-type: none"> • jeden dział lub połowa obszernego działu 	minimum dwie oceny z prac pisemnych w okresie	<ul style="list-style-type: none"> • zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem • adnotacja w e – dzienniku • w miarę możliwości poprzedzone lekcją powtórzeniową, na której nauczyciel informuje uczniów o narzędziach sprawdzających • termin oddania ocenionych prac – 2 tygodnie
	kartkówki (trwające do 20 min)	<ul style="list-style-type: none"> • zagadnienia z ostatniego tematu lekcji lub z trzech ostatnich lekcji 		<ul style="list-style-type: none"> • bez zapowiedzi lub zapowiedziane z wyprzedzeniem – ustnie lub przez e-dziennik; na lekcji poprzedzającej kartkówkę • termin oddania ocenionych prac – 1 tydzień
Prace domowe, projekty i inne	domowe	<ul style="list-style-type: none"> • materiał nauczania z bieżącej lekcji lub przygotowanie materiału dotyczącego nowego tematu 		
	w innej formie	<ul style="list-style-type: none"> • prace badawcze, projekty edukacyjne itp. np.: prowadzenie doświadczeń, wykonywanie modeli • prace dodatkowe, np.: wykonywanie plakatów, planszy, pomocy dydaktycznych 		
Znajomość mapy		<ul style="list-style-type: none"> • lista obiektów geograficznych 		

	podanych przez nauczyciela		tygodniowym wyprzedzeniem (adnotacja w e – dzienniku)
Odpowiedzi ustne	• dana partia materiału - maksymalnie 3 ostatnie lekcje	minimum jeden raz w okresie	• bez zapowiedzi
Praca na lekcji (indywidualna lub zespołowa)	• bieżący materiał nauczania	w miarę potrzeb	• ocenie podlegają: aktywność, zaangażowanie, umiejętność pracy samodzielnej oraz praca w grupie

Pozostałe ustalenia dotyczące sposobów bieżącego sprawdzania postępów ucznia

1. Sprawdziany pisemne

- Sprawdziany pisemne są obowiązkowe.
- Uczeń, który nie zgłosił się na sprawdzian z przyczyn usprawiedliwionych, musi przystąpić do niego w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
- W przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej lub gdy uczeń unika wyznaczenia terminu, nauczyciel ma prawo zobowiązać go do napisania sprawdzianu w terminie przez siebie wyznaczonym, bez wcześniejszego poinformowania ucznia.
- Uczeń ma prawo do poprawy oceny niedostatecznej z pracy kontrolnej jednogodzinnej w ciągu dwóch tygodni od dnia otrzymania oficjalnej informacji o uzyskanej ocenie

2. Sposób oceniania prac pisemnych.

Oceny prac pisemnych dokonuje się zgodnie z podaną niżej skalą procentową.

100% - 98% celujący
97% - 90 % bardzo dobry
89 – 75 % dobry
74 – 50% dostateczny
49 – 35 % dopuszczający
34 % - 0 niedostateczny

3. Kartkówki

Nieobecność ucznia na kartkówce nie zobowiązuje go do zaliczania danej partii materiału.

4. Odpowiedzi ustne

Oceny	Kryteria
celujący	odpowiedź bezbłędna, samodzielna, wyczerpująca; uczeń potrafi wykorzystać swoją wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych i nietypowych
bardzo dobry	odpowiedź bezbłędna, samodzielna, wyczerpująca
dobry	odpowiedź bezbłędna, samodzielna, niepełna
dostateczny	odpowiedź nie w pełni samodzielna, pojawiają się błędy merytoryczne
dopuszczający	odpowiedź niesamodzielna, pomijająca istotne treści merytoryczne
niedostateczny	odpowiedź niesamodzielna, poważne błędy merytoryczne lub brak odpowiedzi

Przy wystawieniu oceny za odpowiedź ustną nauczyciel powinien przekazać uczniowi informację zwrotną.

5. Nieprzygotowanie do zajęć

Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do odpowiedzi ustnej bez usprawiedliwienia jeden raz w półroczu. W przypadkach losowych, na prośbę rodzica, może być nieprzygotowany po raz drugi. O powyższym fakcie uczeń jest zobowiązany poinformować nauczyciela na początku lekcji. Swoje nieprzygotowanie uczeń zgłasza przed każdą lekcją. Nieprzygotowanie, o którym mowa wyżej, obejmuje również zadania domowe oraz braki zeszytów z pracami domowymi. Nieprzygotowanie nie zwalnia ucznia z aktywności na lekcji. Brak podręcznika (1 na dwoje uczniów) lub innych koniecznych materiałów (np. atlasu) uniemożliwiający pracę na lekcji jest równoznaczne z nieprzygotowaniem ucznia do zajęć.

6. Znajomość mapy:

Każdy uczeń jest zobowiązany zaliczyć w formie ustnej lub pisemnej opanowanie znajomości mapy z obiektów geograficznych podanych przez nauczyciela na początku roku szkolnego.

7. Prace domowe

Częste braki zadań domowych i zeszytu przedmiotowego (ponad zasadę ustaloną) mogą być odnotowane w dzienniku lekcyjnym znakiem /- / i mogą mieć wpływ na ocenę z zajęć edukacyjnych.

Sprawdzenie i ocenianie sumujące postępy ucznia

Uczeń otrzymuje za swoje osiągnięcia w danym roku szkolnym oceny: śródroczną i roczną. Wystawia je nauczyciel na podstawie ocen cząstkowych ze wszystkich form aktywności ucznia (w tym również aktywność na lekcjach, umiejętność samodzielnego, logicznego myślenia, systematyczne przygotowanie do zajęć, zajęcia praktyczne, z tym że oceny za sprawdzianów mają znaczący wpływ na ocenę śródroczną i końcoworoczną) jednak nie jest to średnia arytmetyczna.

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO - GEOGRAFIA KLASA V

Cele kształcenia – wymagania ogólne

W zakresie wiedzy geograficznej.

1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów.
2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.
3. Poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu oraz najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata.
4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.
5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.
6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.
7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.
8. Integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.

W zakresie umiejętności i stosowania wiedzy w praktyce

1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.
2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
3. Interpretowanie map różnej treści.
4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.
5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
6. Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
7. Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.
8. Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.
9. Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.
10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

W zakresie kształtowania postaw - wychowania

1. Rozpoznawanie swoich predyspozycji i talentów oraz rozwijanie pasji i zainteresowań geograficznych.

2. Łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości.
3. Przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania.
4. Rozwijanie w sobie poczucia tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.
5. Kształtowanie poczucia dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej).
6. Kształtowanie pozytywnych – emocjonalnych i duchowych – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią.
7. Rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako „oswojona” najbliższa przestrzeń, której nadaje pozytywne znaczenia.
8. Rozwijanie postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno-kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski.
9. Przełamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.

Treści nauczania i wymagania szczegółowe

Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna i krajobrazowa; skala mapy, znaki na mapie, treść mapy. **Uczeń:**

1. posługuje się legendą i skalą mapy Polski;
2. rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu Polski;
3. czyta treść mapy Polski;
4. czyta treść mapy najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do elementów środowiska geograficznego obserwowanych w terenie

Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna KrakowskoCzęstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska). **Uczeń:**

1. wskazuje na mapie położenie krain geograficznych Polski;
2. przedstawia główne cechy krajobrazów Polski oraz wykazuje ich zróżnicowanie;
3. rozpoznaje krajobrazy Polski w opisach i na ilustracjach;
4. przedstawia podstawowe zależności między składnikami poznawanych krajobrazów;
5. opisuje obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Polski oraz określa ich położenie na mapie;
6. przedstawia zmiany w krajobrazie powstałe w wyniku działalności człowieka;
7. dokonuje oceny krajobrazów Polski pod względem ich piękna, a także ładu i estetyki zagospodarowania terenu;
8. podczas zajęć realizowanych w terenie dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna, a także ładu i estetyki zagospodarowania;
9. przyjmuje postawę szacunku wobec środowiska przyrodniczego oraz rozumie potrzebę mądrego w nim gospodarowania.

Lądy i oceany na Ziemi: położenie lądów i oceanów na globusie i mapie świata. Uczeń:

1. wskazuje na globusie: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, kierunki główne i pośrednie;
2. wymienia nazwy i wskazuje na globusie kontynenty i oceany oraz określa ich położenie względem równika i południka zerowego;
3. wymienia nazwy i wskazuje na mapie świata: kontynenty, oceany, równik, południk zerowy i 180°, bieguny.

Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego, sawanny, pustyni gorącej, stepu, tajgi, tundry, pustyni lodowej. Uczeń:

1. odczytuje wartość i opisuje przebieg temperatury powietrza oraz rozkład opadów atmosferycznych na podstawie diagramów i map klimatycznych;
2. wskazuje na mapie położenie poznawanych krajobrazów;
3. przedstawia główne cechy poznawanych krajobrazów świata i rozpoznaje je na ilustracjach;
4. wymienia nazwy oraz rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla poznanych krajobrazów;
5. podaje zależności między położeniem wybranych krajobrazów na kuli ziemskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazów;
6. opisuje współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów i warunkami życia człowieka.

ZNAJOMOŚĆ MAPY W KLASIE V SP – WYKAZ OBIEKTÓW

UCZEŃ:

- wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe,
- wymienia nazwy i wskazuje na globusie i mapie świata kontynenty i oceany oraz określa ich położenie względem równika i południka zerowego,
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasach pierwszych podróży geograficznych.

Kontynenty:

Azja, Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Afryka, Europa, Antarktyda, Australia

Oceany:

Ocean Spokojny (Pacyfik), Ocean Atlantycki, Ocean Indyjski, Ocean Arktyczny, Ocean Południowy

Góry:

Himalaje, Zagros, Kaukaz, Alpy, Karpaty, Ural, Skandynawskie, Atlas, Góry Smocze, Andy, Kordyliery, Góry Skaliste, Appalachy, Wielkie Góry Wododziałowe.

Wyżyny:

Wyżyna Środkowosyberyjska, Wyżyna Tybetańska, Wyżyna Dekarska (Dekan), Wyżyna Irańska, Wyżyna Abisyńska, Wyżyna Wschodnioafrykańska, Wyżyna Brazylijska, Wielkie Równiny

Niziny:

Amazonki, Zatokowa, Wschodnioeuropejska, Zachodniosyberyjska, Gangesu, Chińska, Mezopotamska, Francuska, Niemiecka, Angielska

Półwyspy:

Skandynawski, Iberyjski, Apeniński, Bałkański, Arabski, Indyjski (Dekkański), Azja Mniejsza

Morza:

Bałtyckie, Śródziemne, Czarne, Arabskie, Karaibskie, Czerwone

Wyspy:

Grenlandia, Madagaskar, Nowa Zelandia, Islandia, Nowa Gwinea, Jawa, Borneo, Sumatra, W-py Karaibskie, Irlandia, Wielka Brytania,

Zatoki:

Bengalska, Wielka Zatoka Australijska, Perska, Hudsona, Biskajska,

POLSKA:

Góry: Sudety, Karpaty

Wyżyny: Lubelska, Roztocze, Kielecka (Kielecko – Sandomierska), Małopolska, Śląska, Krakowsko – Częstochowska

Niziny: Mazowiecka, Podlaska, Polesie, Wielkopolska, Śląska,

Pojezierza: Pomorskie, Wielkopolskie, Mazurskie

Pobrzeże: Szczecińskie, Koszalińskie, Gdańskie

Wszystkie kwestie, które nie zostały ujęte w Przedmiotowych Zasadach Oceniania z geografii regulują Wewnętrzne Zasady Oceniania zawarte w Statucie Szkoły.